

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Tdo/36/2024
Identifikačné číslo spisu:	8720010748
Dátum vydania rozhodnutia:	20.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Juraj Kliment
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8720010748.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Juraja Klimenta a sudcov JUDr. Petra Štífta a JUDr. Mariána Mačuru v trestnej veci obvineného B. E. pre zločin vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Trestného zákona s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Trestného zákona, prerokoval na neverejnom zasadnutí konanom 20. júna 2024 v Bratislave dovolanie obvineného B. E. podané prostredníctvom jeho obhajcu JUDr. Karola Pudláka proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 16. júna 2021, sp. zn. 4To/13/2021, a takto

rozhodol:

Podľa § 382 písm. c) Trestného poriadku dovolanie obvineného B. E. odmieta.

Odôvodnenie

Okresný súd Poprad (ďalej len „okresný súd“) rozsudkom z 10. marca 2021, sp. zn. 5T/62/2020, uznal obvineného B. E. za vinného zo zločinu vydierania podľa § 189 ods. 1, ods. 2 písm. b) Tr. zák. s poukazom na § 139 ods. 1 písm. c) Tr. zák. na skutkovom základe tam uvedenom.

Za to súd obvinenému uložil podľa § 189 ods. 2 Tr. zák., s použitím § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák., § 37 písm. m) Tr. zák. trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov.

Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia.

Proti tomuto rozsudku okresného súdu podal obvinený odvolanie, na podklade ktorého Krajský súd v Prešove (ďalej len „krajský súd“) rozsudkom zo 16. júna 2021, sp. zn. 4To/13/2021, rozhodol tak, že postupom podľa § 321 ods. 1 písm. d), ods. 3 Tr. por. zrušil napadnutý rozsudok vo výroku o treste a na základe § 322 ods. 3 Tr. por. obvinenému uložil podľa § 189 ods. 2 Tr. zák., za použitia § 37 písm. m) Tr. zák., § 38 ods. 2, ods. 4 Tr. zák., v spojení s § 42 ods. 1 Tr. zák., § 41 ods. 2 Tr. zák., súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 6 (šesť) rokov. Podľa § 48 ods. 2 písm. b) Tr. zák. súd obvineného na výkon uloženého trestu odňatia slobody zaradil do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom strázenia. Podľa § 42 ods. 2 Tr. zák. zrušil výrok o treste uložený mu rozsudkom Okresného súdu Poprad z 11. novembra 2020, sp. zn. 0T/59/2020, ako aj všetky ďalšie rozhodnutia na uvedený

výrok obsahovo nadväzujúce, ak vzhľadom na zmenu, ku ktorej došlo zrušením stratili podklad.

Dňa 13. septembra 2023 podal obvinený B. E. prostredníctvom ustanoveného obhajcu JUDr. Karola Pudláka, písomne odôvodnené dovolanie, v ktorom uplatnil dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g) a písm. i) Tr. por., a síce:

- zásadným spôsobom bolo porušené právo na obhajobu;
- rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom;
- rozhodnutie je založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia.

Obvinený vo svojej dovolacej argumentácii namietal rozpory vo svedeckých výpovediach, nevykonanie výsluchu znalkyne MUDr. Y. v prípravnom konaní a z toho plynúce porušenie ustanovenia § 2 ods. 10 Tr. por., ako aj nevyhovenie návrhu na doplnenie dokazovania vykonaním nového znaleckého posúdenia jeho duševného stavu na hlavnom pojednávaní, čím bolo podľa názoru obvineného zásadným spôsobom porušené právo na obhajobu. Mal za to, že súdy sa napriek tomu, že má objektívne vážnu psychickú poruchu (bipolárnu afektívnu poruchu), dostatočne nevysporiadali s otázkou jeho (ne)príčetnosti v čase skutku a nevykonali v tomto smere dokazovanie v nevyhnutnom rozsahu. Podľa názoru obvineného súdy neodôvodnili, prečo sa nezaoberali možnosťou zmenšenej príčetnosti alebo neprihliadli na možnosť pripustenia poľahčujúcej okolnosti podľa § 36 písm. c) Tr. zák. Znalecký posudok PhDr. A. PhD. považoval za nepoužiteľný, nakoľko znalkyňa nemala pri vyhotovení znaleckého posudku k dispozícii celý spisový materiál. Obvinený v dovolaní ďalej namietal porušenie ustanovenia § 2 ods. 11 Tr. zák. okresným súdom z dôvodu neudelenia súhlasu na vyšetrovanie pred iným znalcom z odboru psychiatrie po odmietnutí jeho návrhu na doplnenie dokazovania. V závere dovolania poukázal na svedeckú výpoveď poškodenej, ktorú považoval za hranú, keďže poškodená nevykazovala znaky strachu a obáv z jeho osoby.

Z vyššie uvedených dôvodov obvinený navrhol, aby dovolací súd v zmysle § 386 ods. 1 Tr. por. rozsudok krajského súdu a rozsudok okresného súdu zrušil a aby v zmysle § 388 ods. 1 Tr. por. prikázal okresnému súdu, aby vec v potrebnom rozsahu znovu prerokoval a rozhodol. Zároveň v zmysle § 388 ods. 2 Tr. por. navrhol, aby dovolací súd nariadil, aby vec rozhodol iný sudca.

K dovolaniu obvineného sa vyjadril prokurátor Okresnej prokuratúry Poprad (ďalej len „prokurátor“) podaním zo 14. novembra 2023 konštatujúc, že konajúce súdy sa s argumentami obvineného už zaoberali a oba súdy k nim poskytli dostatočné vyjadrenia, s ktorými sa stotožňuje. Vo vzťahu k znaleckému posudku MUDr. Y. uviedol, že je preukázané, že obvinený bol v čase činu príčetný a teda dokázal rozpoznať jeho protiprávnosť a zároveň ovládať svoje konanie, a to napriek zistenej bipolárnej afektívnej poruche, čo bolo potvrdené aj výpoveďou znalkyne na hlavnom pojednávaní pri zachovaní práva obvineného na vykonanie jej výsluchu vrátane kladenia otázok. Skutočnosť, že nebolo vyhovené návrhu obvineného na vykonanie výsluchu znalkyne v prípravnom konaní považoval za absolútne nepodstatnú, keďže tento výsluch bol vykonaný na hlavnom pojednávaní. V hypotetickom pripustení zmenšenej príčetnosti u obvineného zákon podľa názoru prokurátora nijako obligatórne nezaväzuje súd k postupu podľa § 39 a nasl. Tr. zák. a na postup podľa § 40 Tr. zák. neboli v danej veci splnené podmienky. Záverom svojho vyjadrenia prokurátor poukázal na zásadu voľného hodnotenia dôkazov zakotvenú v § 2 ods. 12 Tr. por.

Vzhľadom na vyššie uvedené skutočnosti prokurátor navrhol, aby Najvyšší súd Slovenskej republiky dovolanie obvineného B. E. podľa § 382 písm. c) Tr. por. ako nedôvodné odmietol.

Poškodená vo vyjadrení k dovolaniu obvineného z 8. decembra 2023 uviedla, že sa plne stotožňuje a akceptuje rozhodnutie súdu a s dovolacími dôvodmi obvineného nesúhlasí.

Dňa 15. mája 2024 bolo dovolanie obvineného B. E.Á. spoločne s kompletným k veci prislúchajúcim spisovým materiálom riadne predložené Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) na konanie a rozhodnutie.

Po predložení veci najvyšší súd ako súd dovolací (§ 377 Tr. por.) predbežne preskúmal dovolanie obvineného spolu s predloženým spisovým materiálom a zistil, že dovolanie je prípustné [§ 368 ods. 1, ods. 2 písm. h) Tr. por.], bolo podané oprávnenou osobou [§ 369 ods. 2 písm. b) Tr. por.], po vyčerpaní riadnych opravných prostriedkov (§ 372 ods. 1 Tr. por.), prostredníctvom obhajcu (§ 373 ods. 1 Tr. por.), v zákonom stanovenej lehote (§ 370 ods. 1 Tr. por.), na mieste, kde možno tento mimoriadny opravný prostriedok podať (§ 370 ods. 3 Tr. por.) a spĺňa aj nevyhnutné obsahové náležitosti (§ 374 Tr. por.). Zároveň ale najvyšší súd zistil, že podané dovolanie je potrebné odmietnuť na neverejnom zasadnutí, lebo je zrejmé, že nie sú splnené dôvody dovolania podľa § 371 ods. 1 Tr. por.

Úvodom najvyšší súd pripomína, že dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd, a nie na revíziu skutkových zistení ustálených súdmi prvého a druhého stupňa, ani k preskúmvaniu nimi vykonaného dokazovania. Dovolanie má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej istoty. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať, prípadne korigovať v intenciách Trestného poriadku len odvolací súd [§ 322 ods. 3 Tr. por., § 326 ods. 5 Tr. por.]. Dovolací súd nie je všeobecnou treťou inštanciou zameranou na preskúmvanie všetkých rozhodnutí súdov druhého stupňa a samotnú správnosť a úplnosť skutkových zistení nemôže posudzovať už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený eo ipso prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol podľa zásad ústnosti a bezprostrednosti v konaní o dovolaní sám vykonávať. Na objasnenie okolností prípadne potrebných na rozhodnutie o dovolaní môže dovolací súd vykonať dokazovanie len v obmedzenom rozsahu podľa § 379 ods. 2 Tr. por. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že právo na obhajobu je potrebné chápať ako vytvorenie podmienok pre plné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu (§ 34 ods. 5 Tr. por.). Za porušenie práva na obhajobu podľa tohto ustanovenia preto nemožno považovať obsah a rozsah vlastnej úvahy orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu o voľbe použitých dôkazných prostriedkov pri plnení povinnosti podľa § 2 ods. 10 Tr. por., resp. uplatnení oprávnenia podľa § 2 ods. 11 Tr. por. Ak by záver orgánu činného v trestnom konaní alebo súdu učinенý podľa § 2 ods. 12 Tr. por. o tom, že určitú skutkovú okolnosť považuje za dokázanú a nebude ju už overovať ďalšími dôkazmi, zakladal opodstatnenosť dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., odporovalo by to viazanosti dovolacieho súdu zisteným skutkom podľa ustanovenia § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ktoré vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu (R 7/2011).

Vo vzťahu k dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por. považuje najvyšší súd za nevyhnutné zdôrazniť, čo v rámci svojej rozhodovacej činnosti notoricky opakuje, a síce pre naplnenie tohto dovolacieho dôvodu je nevyhnutné, ako aj napokon zo samotnej dikcie Trestného poriadku vyplýva, aby zistené porušenie práva na obhajobu bolo zásadné. Inými slovami povedané, nie každé porušenie práva obvineného na obhajobu, resp. porušenie práva obvineného na obhajobu s akoukoľvek intenzitou, zakladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.

Takéto porušenie musí teda kardinálnym, kľúčovým spôsobom zasiahnuť do možnosti obvineného uplatniť svoje základné právo brániť sa proti tvrdeniam obžaloby. Pri samotnom posudzovaní, či v konkrétnom prípade bolo zásadným spôsobom porušené právo obvineného na obhajobu, je potrebné vychádzať zo všetkých okolností a špecifik konkrétného prípadu a tieto individuálne, ako aj vo vzájomných súvislostiach, vyhodnotiť. Právo na obhajobu treba chápať ako vytvorenie podmienok pre úplné uplatnenie procesných práv obvineného a jeho obhajcu a zákonný postup pri reakcii orgánov činných v trestnom konaní a súdu na uplatnenie každého obhajovacieho práva.

Zásadné porušenie práva na obhajobu, podmieňujúce naplnenie dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por., však nemožno odvíjať od iného hodnotenia dôkazov obvineným v porovnaní s tým,

ako to vo veci vykonali príslušné súdy, ktorých skutkové zistenia a závery sú pre dovolací súd záväzné (nepreskúmateľné). Porušenie práva na obhajobu nemôže byť odôvodnené tým, že súdy, vychádzajúc zo zásady voľného hodnotenia dôkazov v zmysle § 2 ods. 12 Tr. por., vyhodnotili dôkazy odlišným spôsobom, ako je predstava obvineného.

K obvineným namietanému nevykonaniu ním navrhovaného dokazovania, najvyšší súd poukazuje na svoju konštantnú rozhodovaciu činnosť, v rámci ktorej zdôrazňuje, že pokiaľ ide o obvineným namietané nevykonanie navrhnutých dôkazov, takúto námietku nemožno úspešne podať v rámci dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ak uplatnenie práva na obhajobu spočíva v navrhovaní dôkazov, zodpovedá mu povinnosť orgánov činných v trestnom konaní a súdu zaoberať sa každým dôkazným návrhom a najneskôr pred meritórnym rozhodnutím tomuto návrhu buď vyhovieť alebo ho odmietnuť, resp. rozhodnúť, že sa ďalšie dôkazy vykonávať nebudú. K nevykonaniu navrhnutých dôkazov najvyšší súd dopĺňa, že súd nie je povinný vykonať dôkazy navrhnuté stranami konania, či vyhovieť návrhom strán na doplnenie dokazovania, lebo v zmysle § 2 ods. 10 Trestného poriadku a § 2 ods. 11 Trestného poriadku má v rámci rozsahu vlastnej úvahy možnosť zvoliť vhodné dôkazné prostriedky na spravodlivé rozhodnutie.

Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo strany v konaní, aby sa všeobecný súd stotožnil s jej právnymi názormi, návrhmi a hodnotením dôkazov. Právo na spravodlivý proces neznamená ani právo na to, aby bola strana konania pred všeobecným súdom úspešná, teda aby bolo rozhodnuté v súlade s jej požiadavkami a právnymi názormi. Súd neporuší žiadne práva strany v konaní, ak si neosvojí ňou navrhnutý spôsob hodnotenia vykonaných dôkazov a ak sa neriadi jej výkladom všeobecne záväzných právnych predpisov (nálezy Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 339/08, II. ÚS 197/07, II. ÚS 78/05, IV. ÚS 252/04).

V nadväznosti na to je potrebné poukázať na skutočnosť, že obvinený počas konania predložil viacero návrhov na dokazovanie, resp. doplnenie dokazovania, pričom niektorým bolo vyhovené. Zvyšné nevykonané návrhy súd prvého stupňa uznesením podľa § 272 ods. 3 Trestného poriadku odmietol. Následne podľa § 274 ods. 1 Trestného poriadku vyhlásil dokazovanie za skončené. (...)

Odmietnutím vykonania navrhnutých dôkazov nedošlo k porušeniu práv obvineného, keďže (ako už bolo uvedené vyššie) medzi práva obvineného nepatrí vyhovieť všetkým návrhom na vykonanie dokazovania. Je na súde zvážiť, či navrhnutý dôkaz považuje za relevantný na zistenie skutkového stavu bez dôvodných pochybností. Ak dospeje k negatívnemu výsledku, je povinný rozhodnúť o odmietnutí dôkazu. Dovolací súd z predloženého spisu pritom zistil, že súd prvého stupňa sa zaoberal všetkými navrhnutými dôkazmi, pričom v prípade ich nevykonania boli návrhy zákonným spôsobom odmietnuté s náležitým odôvodnením. Dôvodnosť odmietnutia však dovolací súd nebol oprávnený skúmať. Naopak odvolací súd nemal povinnosť vyrovnáť sa s návrhmi, nakoľko zo strany obvineného neboli prezentované. [Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 23. septembra 2020, sp. zn. 2 TdoV 3/2019]

Nevykonanie dôkazu, resp. jeho odmietnutie, nemožno považovať za nezákonnosť rozhodnutia a konania mu predchádzajúcemu. Je plne na úvahe v predmetnej trestnej veci konajúceho a rozhodujúceho súdu, aby sám rozhodol podľa okolností prípadu, ktoré dôkazy na zistenie skutkového stavu, o ktorom nie sú dôvodné pochybnosti, vykoná, bez ohľadu na to, ktorá zo strán konania ich navrhla. Preto, aj v argumentačnej zhode so svojím vyššie citovaným rozhodnutím, na margo námietky obvineného o porušení jeho práva na obhajobu v kontexte dostatočného nevysporiadania sa s nevykonaním ním navrhovaného dôkazu, najvyšší súd uzatvára, že zo zápisnice o hlavnom pojednávaní z 10. marca 2021 (č. l. 470 - 475 spisu) vyplýva, že okresný súd návrh obvineného, resp. jeho obhajcu na doplnenie dokazovania (okrem iného aj pribratím iného znalca z odboru zdravotníctva, odvetvie psychiatria a výsluchom psychiatricky obvineného MUDr. C.) odmietol vykonať s odôvodnením, že ide o dôkazy, ktoré sa týkajú buď okolností nepodstatných pre rozhodnutie vo veci alebo okolností, ktoré bolo možné zistiť už skôr súdom vykonanými dôkazmi. Následne súd uznesením podľa § 274 ods. 1 Tr. por. vyhlásil dokazovanie za skončené. S vykonanými dôkazmi, ako i s odmietnutím návrhu na vykonanie

ďalšieho dokazovania zo strany obhajoby sa okresný súd dostatočne a procesne správne vysporiadal aj v odôvodnení svojho rozsudku (str. 15). I krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia jasne a zrozumiteľne zosumarizoval dôvody, pre ktoré ani on doplnenie dokazovania na verejnom zasadnutí nevykonával (str. 12).

Uvedený postup okresného súdu a na neho nadväzujúce rozhodnutie krajského súdu nemôže súd dovolací hodnotiť inak, než za súladný so zákonom. Je jednoznačne súladné so zákonom, ak o vine a treste rozhodujúci súd, súc viazaný zásadami zistenia skutkového stavu veci bez dôvodných pochybností [§ 2 ods. 10 Tr. por.] a voľného hodnotenia dôkazov [§ 2 ods. 12 Tr. por.] vykoná len tie dôkazné návrhy, ktoré podľa jeho úvahy môžu prispieť k náležitému objasneniu skutočností dôležitých pre posúdenie veci a vydanie spravodlivého meritérneho rozhodnutia.

V tejto súvislosti treba ešte doplniť, že súčasťou obsahu práva na spravodlivé súdne konanie je aj právo obvineného na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne odpovie na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Konajúci súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené obvineným, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov trestnej veci uvádzaných obvineným. Rozhodnutia okresného a krajského súdu, ktoré z hľadiska obsahu ich odôvodnenia tvoria jednotu, uvedené kritéria spĺňajú.

Krajský súd v odôvodnení dovolaním napadnutého rozsudku po konštatovaní dôvodnosti podaného dovolania obvineného (z iných dôvodov ako uviedol obvinený) poukázal na správnosť rozsudku okresného súdu v otázke viny obvineného, pričom jasne a zrozumiteľne vysvetlil priebeh dokazovania v konaní pred súdom, ako i spôsob a zásady vyhodnocovania dôkazov pri riešení otázky viny obvineného. Taktiež zrozumiteľným a akceptovateľným spôsobom vysvetlil dôvody pochybenia okresného súdu pri ukladaní trestu. Následne krajský súd (na s. 12 a nasl. napadnutého rozsudku) in concreto poukázal na nesprávnosť odvolacej argumentácie obvineného, pričom sa s každou pre rozhodnutie relevantnou otázkou vysporiadal. Najvyšší súd v tejto časti odkazuje dovolateľa, zastúpeného obhajcom z radov advokátov, na podrobné a argumentačne správne odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu. Keďže sa najvyšší súd s právnymi závermi krajského súdu v napadnutom rozsudku stotožnil a neidentifikoval v nich žiadne pochybenie odôvodňujúce mimoriadny zásah v dovolacom konaní, nepovažuje najvyšší súd za efektívne opätovne uvádzať celú právnu argumentáciu krajského súdu, preto v tejto časti odôvodnenia svojho rozhodnutia odkazuje na právne a argumentačne správne závery napadnutého rozsudku krajského súdu.

Najvyšší súd odmietol aj tie výhrady obvineného, ktoré sa týkali porušenia ustanovenia § 2 ods. 11 Tr. zák. okresným súdom z dôvodu neudelenia súhlasu na vyšetrovanie pred iným znalcom z odboru psychiatrie po odmietnutí jeho návrhu na doplnenie dokazovania. Keďže zvolený postup súdu plne zodpovedá § 2 ods. 11, ods. 12 Tr. por. majúci na zreteli, že k porušeniu práv obvineného nemôže dôjsť takým postupom orgánov činných v trestnom konaní/súdu, ktorý je v súlade so zákonom (*lege artis*), najvyšší súd žiadne (nieto ešte zásadné) porušenie práv na obhajobu nezistil. Ako nedôvodnú vyhodnotil tiež námietku obvineného týkajúcu sa nevykonania výsluchu znalkyne MUDr. Y. v prípravnom konaní, keďže v postupe orgánov činných v trestnom konaní nezistil žiadne pochybenia v intenciách ustanovenia § 2 ods. 10 Tr. por.

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. možno úspešne uplatňovať v prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na dôkazoch, ktoré neboli na hlavnom pojednávaní vykonané zákonným spôsobom. Skutočnosť, že rozhodnutie je založené na dôkazoch vykonaných v rozpore so zákonom, musí byť z obsahu spisu zrejmá a porušenie zákona by malo svojou povahou a závažnosťou zodpovedať porušeniu práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd, čomu napokon zodpovedá i samotná povaha dovolania ako mimoriadneho (nie ďalšieho riadneho) opravného prostriedku. Z uvedeného potom logicky vyplýva záver, že nesprávny procesný postup súdu pri vykonávaní dôkazov môže byť dovolacím dôvodom v zmysle § 371 ods. 1 písm. g) Tr.

por. len vtedy, ak má, resp. mal negatívny dopad na práva obvineného. Ak sa nepreukázu takéto účinky nesprávneho procesného postupu pri vykonávaní dôkazov, potom nemožno hovoriť o naplnení dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a to aj so zreteľom na skutočnosť, že k porušeniu práva na spravodlivý proces v zmysle čl. 6 ods. 1, ods. 3 písm. d) Dohovoru by mohlo dôjsť len vtedy, ak by odsúdenie bolo založené výlučne alebo v rozhodujúcej miere (solely or to a decisive extent) na dôkazoch získaných nezákonným spôsobom, čo sa ale v predmetnej veci nestalo (pozri Mariana Marinescu proti Rumunsku, rozsudok č. 36110/03 z 2. februára 2010, Emen proti Turecku, rozsudok č. 25585/02 z 26. januára 2010, Van Mechelen a ďalší proti Holandsku, Visser proti Holandsku, rozsudok č. 26668/95 zo 14. februára 2002, Al - Khawaja a Tahery proti Spojenému kráľovstvu, rozsudok č. 26766/2005 a č. 22228/06 z 15. decembra 2011 a ďalšie).

Najvyšší súd dopĺňa, že dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., a síce „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré neboli súdom vykonané zákonným spôsobom“ a jeho zrkadlové znenie - „rozhodnutie je založené na dôkazoch, ktoré boli súdom vykonané nezákonným spôsobom“, nemožno vykladať v rozpore s jeho logickým i materiálnym významom a účelom (je založené na dôkazoch) tak, že pôjde o prípady, keď súd dôkaz nevykonával. Súd nie je povinný vykonať dôkazy, ktoré strany nenavrhli a tiež nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale súd ich nepovažuje za rozhodné a dôležité pre spravodlivé rozhodnutie [§ 272 ods. 3 Tr. por., § 2 ods. 10 Tr. por., § 2 ods. 11 Tr. por.], a napokon súd nemusí vykonať ani tie dôkazy, ktoré strany síce navrhli, ale „neskoro“ [§ 240 ods. 3 veta druhá Tr. por.], alebo neprejavili reálnu snahu o ich vykonanie [§ 240 ods. 4 veta tretia Tr. por.].

Dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže byť naplnený len vtedy, ak súd vykonával dôkazy nezákonným spôsobom, tzn. že pri ich vykonávaní (ale aj získaní v prípravnom konaní) bol porušený zákon. Preto platí, že nevykonanie dôkazu súdom nie je možné považovať za okolnosť odôvodňujúcu existenciu dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., nakoľko iba opačný postup súdu - vykonanie dôkazu nezákonným spôsobom - môže naplniť dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. Nevykonanie (svojoľné), pre spravodlivé rozhodnutie dôležitého, významného či rozhodného dôkazu súdom, môže však byť dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 3 Tr. por.

V rámci dovolaní iniciovaného prieskumom odôvodneného dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por. môže najvyšší súd preskúmať len to (ak dovolanie nepodal minister spravodlivosti Slovenskej republiky podľa § 371 ods. 3 Tr. por.), či jediný usvedčujúci dôkaz alebo viaceré rozhodujúce usvedčujúce dôkazy boli vykonané zákonným spôsobom. Ak dospeje k záveru o zákonnosti vykonaného dokazovania, najvyšší súd nemôže spochybňovať skutkové zistenia, prehodnocovať vykonané dôkazy a ich hodnotenie vykonané súdmi nižších stupňov.

Čo sa týka uplatneného dovolacieho dôvodu uvedeného v § 371 ods. 1 písm. g) Tr. por., tak pod tento je z dovolacích námietok obvineného potencionálne podraditeľná námietka týkajúca sa objektívnosti znaleckého posudku PhDr. Q. PhD. z dôvodu, že znalkyňa nemala pri vyhotovení znaleckého posudku k dispozícii celý spisový materiál. Najvyšší súd v tejto súvislosti poukazuje na skutočnosť, že uvedené obvinený namietal už v podanom odvolaní a krajský súd sa s touto dovolacou argumentáciou vysporiadal. Preto najvyšší súd poukazuje na vecne a argumentačne správne odôvodnenie rozsudku krajského súdu, ktorý k tejto otázke uviedol, že „Vo vzťahu k odvolacej námietke obžalovaného poukazujúcej na závery znaleckého posudku PhDr. A. PhD. a skutočnosť, že znalkyňa nemala k dispozícii ani jednu výpoveď obžalovaného, krajský súd konštatuje, že je síce pravdou, že znalkyňa uviedla, že výpoveď obžalovaného nemala k dispozícii, túto opakovane žiadala, avšak čo sa týka osobnosti poškodenej, na svojich záveroch trvá, s vysokou pravdepodobnosťou by neboli iné, aj keď by mala k dispozícii ďalší spisový materiál. Znalkyňa PhDr. A. zároveň potvrdzuje skutočnosť, že poškodená L. C. je spôsobilá správne vnímať, zapamätáť si a reprodukovať prežité udalosti, pričom jej všeobecná vierohodnosť je vyššia, avšak nie vysoká vzhľadom na mierne vyššiu tendenciu vedomej fabulácie, pričom neboli zistené forénzne významné tendencie poškodiť páchatelovi.“

K dovolaciemu dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. najvyšší súd stabilne judikuje, že pri

posudzovaní oprávnenosti tvrdenia o jeho existencii je vždy viazaný konečným skutkovým zistením, ktoré vo veci urobili sudy prvého a druhého stupňa, teda dôvodom dovolania nemôžu byť nesprávne skutkové zistenia. Dovolací súd skutkové zistenia urobené súdmi prvého a druhého stupňa nemôže ani meniť, ani dopĺňať. Inak povedané, vo vzťahu ku skutkovému stavu zistenému súdmi prvého, prípadne druhého stupňa, vyjadrenému v tzv. skutkovej vete výroku, môže obvinený v dovolaní uplatňovať len námietky právneho charakteru, nikdy nie námietky skutkové. Za skutkové sa pritom považujú tie námietky, ktoré smerujú proti skutkovým zisteniam súdov, proti rozsahu vykonaného dokazovania, prípadne proti hodnoteniu dôkazov súdmi oboch stupňov. Dovolací súd nemôže posudzovať správnosť a úplnosť skutkových zistení aj preto, že nie je oprávnený bez ďalšieho prehodnocovať vykonané dôkazy bez toho, aby ich mohol v konaní o dovolaní sám vykonávať. Ťažisko dokazovania je v konaní pred súdom prvého stupňa a jeho skutkové závery môže dopĺňať alebo korigovať len odvolací súd. Dovolací súd nie je možné chápať ako tretiu „odvoláciu“ inštanciu zameranú k preskúmaniu rozhodnutí súdu druhého stupňa.

V dôsledku uvedeného iba s poukazom na nesprávne skutkové zistenia alebo na nesúhlas s hodnotením vykonaných dôkazov nemožno potom vyvodzovať predmetný dovolací dôvod. Ten je totiž daný len v tých prípadoch, keď je rozhodnutie súdu založené na nesprávnom právnom posúdení zisteného skutku alebo na inom nesprávnom hmotnoprávnom posúdení. Ustanovenie § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. teda vyjadruje zásadu, že účelom dovolacieho konania je posudzovanie právnych otázok, nie posudzovanie správnosti a úplnosti zistenia skutkového stavu.

V rámci posudzovania existencie tohto dovolacieho dôvodu dovolací súd skúma, či skutok ustálený súdmi v pôvodnom konaní bol správne podradený (subsumovaný) pod príslušnú skutkovú podstatu trestného činu upravenú v Trestnom zákone. Len opačný prípad odôvodňuje naplnenie tohto dovolacieho dôvodu. Do úvahy prichádzajú alternatívy, že skutok mal byť právne kvalifikovaný ako iný trestný čin alebo že skutok nie je trestným činom. Spomenutý dovolací dôvod napĺňa aj zistenie, že rozhodnutie je založené na nesprávnom použití iného hmotnoprávneho ustanovenia, pričom pod nesprávnym použitím iného hmotnoprávneho ustanovenia je potrebné rozumieť napr. nedostatočné posúdenie okolností vylučujúcich protiprávnosť činu (§ 24 až § 30 Tr. zák.), premlčania trestného stíhania (§ 87 Tr. zák.), ďalej pochybenie súdu pri ukladaní úhrnného trestu, súhrnného trestu, spoločného trestu alebo ďalšieho trestu (§ 41 až § 43 Tr. zák.) ako i ukladania trestu obzvlášť nebezpečnému recidivistovi podľa § 47 ods. 2 Tr. zák.

Pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. možno podradiť námietku obvineného týkajúcu sa správnosti posúdenia (ne)príčetnosti obvineného v čase spáchania skutku zo strany súdov.

Pokiaľ ide o samotnú otázku nepríčetnosti, túto je bezpochyby potrebné klasifikovať ako otázku právnú, ktorej posúdenie náleží orgánom činným v trestnom konaní a súdu na základe skutočností vyplývajúcich z uskutočnených dôkazov. Povaha tejto otázky vyžaduje, aby jej posúdenie bolo založené na odborných znalostiach z odboru psychiatrie. Znalecký dôkaz z tohto odboru je však len jedným z podkladov pre vytvorenie sudcovského presvedčenia o otázke príčetnosti a musí byť hodnotený v súvislosti so všetkými ostatnými zistenými skutočnosťami z tohto hľadiska relevantnými (tu pozri R 17/1979).

V posudzovanom prípade okresný súd dospel k záveru, že neboli zistené žiadne relevantné skutočnosti nasvedčujúce nepríčetnosti obvineného. Súd vychádzal predovšetkým zo záverov znaleckého posudku vypracovaného MUDr. C., z odboru Zdravotníctvo a farmácia, odvetvie Psychiatria a z jej výpovede na hlavnom pojednávaní konanom 10. marca 2021, z ktorých vyplynul záver, že v čase spáchania skutku a to aj v čase znaleckého vyšetrenia obvinený trpel duševnou poruchou a to bipolárnou afektívnou poruchou, súčasne bolo u neho zistené, že trpí aj závislosťou od viacerých psychoaktívnych látok, avšak čo je podstatné, znalkyňa nezistila úplné vymiznutie ovládacích a rozpoznávacích schopností u obvineného v čase spáchania skutku, iba pripustila možnosť podstatného zníženia jeho ovládacej schopnosti pod vplyvom nedostatočne liečenej duševnej poruchy z dôvodu ním prerušenej liečby, poprípade v kombinácii s konzumom psychoaktívnych látok.

Z obsahu dovolania jednoznačne vyplýva, že obvinený v rámci svojej argumentácie spochybňuje zistenia o jeho duševnom stave (o zachovaní jeho ovládacej aj rozpoznávacej schopnosti obvineného v čase spáchania činu), ktoré však bezpochyby predstavujú zistenia skutkové, ktoré nie je možné v dovolacom konaní namietat' [§ 371 ods. 1 písm. i) časť vety za bodkočiarkou Tr. por.].

Inými slovami vyjadrené, obvinený v danom prípade primárne namieta správnosť skutkových zistení súdov o zachovaní jeho ovládacej aj rozpoznávacej schopnosti v čase spáchania činu, s cieľom dosiahnuť podklad pre odlišný právny záver v otázke jeho (ne)príčetnosti (a teda trestnej zodpovednosti ako takej).

Z uvedeného vyplýva, že cieľom obvineného nebolo dosiahnuť iné právne posúdenie predmetnej otázky vo vzťahu k súdom ustáleným skutkovým zisteniam, ako to predpokladá dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por., ale úsilie obvineného naproti tomu smerovalo k zmene pre neho nepriaznivých skutkových zistení, čo je však v prípade dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. vylúčené.

Naplnenie daného dovolacieho dôvodu by bolo možné konštatovať v situácii, ak by skutkové zistenia súdov skutočne napĺňali zákonné znaky nepríčetnosti v zmysle § 23 Tr. zák., teda duševnou poruchou vyvolanú absenciu ovládacej alebo rozpoznávacej schopnosti, avšak sudy by tieto skutkové závery nesprávne právne posúdili, čo však nie je prejednávaný prípad.

Pokiaľ ide o námietku obvineného týkajúcu sa nepoužitia ustanovenia § 39 Tr. zák. najvyšší súd poukazuje na stanovisko R 5/2011, podľa ktorého „[h]motnoprávne ustanovenie § 39 Tr. zák. (...) o mimoriadnom znížení trestu odňatia slobody svojou povahou a významom sa primkyna ku všeobecným hľadiskám stanoveným pre voľbu druhu trestu a jeho výmery v § 34 ods. 1, ods. 3, ods. 4 Tr. zák. a nasl. a na rozdiel od ustanovení § 41, § 42 (o ukladaní úhrnného, spoločného a súhrnného trestu) alebo ustanovenia § 47 ods. 2 Tr. zák., ktoré sú taktiež hmotnoprávne, ale kogentnej povahy, ho nemožno podriaďiť pod "nesprávne použitie iného hmotnoprávneho ustanovenia", zakladajúce dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. (...) Nepoužitie ustanovenia § 39 Tr. zák. (...) nezakladá žiadny dovolací dôvod.“

K námietke neprihliadnutia na poľahčujúcu okolnosť podľa § 36 písm. c) Tr. zák. najvyšší súd uvádza, že vychádzajúc z judikátu R 18/2015, podľa ktorého „[o]tázka zisťovania, resp. zhodnotenia (ne)existencie poľahčujúcich okolností a prit'azujúcich okolností je otázkou skutkovou, ktorá je vylúčená z preskúmania dovolacieho súdu v prípade, že tento koná na podklade dovolania obvineného podľa § 371 ods. 1 Tr. por...“, možno rezultovať, že uplatnená námietka stojí mimo rámca dovolacieho prieskumu.

Skutkovej povahy sú aj námietky obvineného týkajúce sa vierohodnosti dôkazov, rozporov vo svedeckých výpovediach a hodnotenia vykonaných dôkazov. Námietky takejto povahy dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. i) Tr. por. nenapĺňajú, pretože sú z dovolacieho prieskumu vylúčené, keďže v dovolacom konaní správnosť a úplnosť skutkového stavu dovolací súd nemôže skúmať a ani meniť.

Na základe vyššie uvedených skutočností dovolací súd dospel k záveru, že dovolateľom uplatnené dovolacie dôvody podľa § 371 ods. 1 písm. c), písm. g), písm. i) Tr. por. nie sú dané, a preto dovolanie obvineného B. E. na verejnom zasadnutí uznesením, bez preskúmania veci, postupom podľa § 382 písm. c) Tr. por. odmietol.

Rozhodnuté bolo pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu opravný prostriedok nie je prípustný.